

MEDIAKASVATUS VARHAISKASVATUKSESSA

© Stakes ja Opetusministeriön Mediamuffinssi-hanke 2008

Mediamuffinssi oli pienten lasten ja heidän kasvattajiensa mediataitojen kehittämiseen tähtäävä kansallinen hanke, jonka koordinaatio toimi vuosina 2006–2007.

Hankkeen keskeisinä toteuttajina olivat Kerhokeskus – koulutyön tuki ry., Koulukinoyhdistys ry. ja Mediakasvatuskeskus Metka ry.

ISBN 978-951-33-2102-4

Graafinen suunnittelu ja taitto: Tiina Kuoppala

Painotalo Seiska Oy, Iisalmi 2008

ALKUSANAT

Ajatus Mediakasvatus varhaiskasvatuksessa -julkaisusta syntyi opetusministeriön vuonna 2006 käynnistämän Mediamuffinssi-hankkeen ja Stakesin välisissä neuvotteluissa. Mediamuffinssi oli pienten lasten ja heidän kasvattajiensa mediataitojen kehittämiseen tähtäävä kansallinen hanke, jonka koordinaatio toimi vuosina 2006–2007. Hankkeen keskeisinä toteuttajina olivat Kerhokeskus – koulutyön tuki ry., Koulukinoyhdistys ry. ja Mediakasvatuskeskus Metka ry.

Hankkeen edistyessä käytiin keskusteluja mediakasvatuksen ajankohtaisuudesta ja tärkeydestä varhaiskasvatuksessa. Koettiin, että Mediamuffinssi-hankkeen aikana tuotetulle mittavalle, kuntiin lähetetylle Mediamuffinssi-aineistolle ja hankkeen käynnistämälle työlle oli tärkeää miettiä jatkuvuutta. Luontevin jatko oli kehittää mediakasvatuksesta osa Varhaiskasvatussuunnitelma-työtä.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tavoitteena on ohjata varhaiskasvatustyötä valtakunnallisesti. Asiakirjan avulla edistetään varhaiskasvatuksen yhdenvertaista toteuttamista koko maassa, ohjataan sisällöllistä kehittämistä ja lisätään varhaiskasvatushenkilöstön ammatillista tietoisuutta. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteita (Vasu) tukemaan on laadittu erillisiä aihekohtaisia julkaisuja. Näitä on tehty esimerkiksi liikunta-, kuluttaja- ja uskonto-kasvatuksesta. Tämä mediakasvatusta käsittelevä julkaisu on opas mediakasvatukseen varhaiskasvattajille. Näin ollen Vasu syvenee myös mediakasvatuksen osalta.

Mediakasvatukseen liittyy useita teemoja, jotka ovat keskeisiä varhaiskasvatustyössä. Tällaisia ovat muun muassa tasa-arvo, lasten oma kulttuuri, hyvinvointi ja osallisuus. Näiden teemojen pohjalta tärkeäksi tehtäväksi nousi luoda sellaisia linjauksia, jotka auttavat mediakasvatuksen suunnittelussa kunta- ja yksikkötasolla.

Tämä julkaisu on työstetty tukemaan Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden arvoja, kasvatuspäämääriä ja tavoitteita sekä sisällöllisiä orientaatioita mediakasvatuksen näkökulmasta.

Julkaisun tavoitteena on

- edistää kuntien ja yksiköiden mahdollisuutta ottaa mediakasvatus osaksi varhaiskasvatustyötä lasten, vanhempien ja yksiköiden lähtökohdat huomioiden.
- antaa tukea kuntien ja yksiköiden mediakasvatuksen suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin selkeällä ja ajanmukaisella linjauksella.

Mediakasvatus on osa ajanmukaista varhaiskasvatusta. Stakes suosittelee, että kunnissa ja yksiköissä aihe otetaan tarkastelun kohteeksi. Mediakasvatusta suunniteltaessa tulee pohdita yleisiä asenteita ja muodostaa yhdessä käsityksiä konkreettisesta toiminnasta.

Helsingissä 27.12.2007

Anna-Leena Välimäki
Kehittämispäällikkö
Stakes

Varpu Ojala
Koordinaattori
Opetusministeriön Mediamuffinssi-hanke

MEDIAKASVATUS VARHAISKASVATUKSESSA -JULKAISUN VALMISTELUUN OVAT OSALLISTUNEET:

Varpu Ojala, koordinaattori, Mediamuffinssi-hanke, Kerhokeskus – koulutyön tuki ry
Hanna Niinistö, mediakasvatuspäällikkö, Aikakauslehtien Liitto
Leena Pentikäinen, mediapedagogi, Mediamuffinssi-hanke, Mediakasvatuskeskus Metka ry
Anna-Liisa Puura-Castrén, tuottaja, Mediamuffinssi-hanke, Koulukinoyhdistys ry
Kati Rintakorpi, päiväkodin johtaja, Ilmaisupäiväkoti Illusia
Anu Ruhala, mediapedagogi, Mediamuffinssi-hanke, Mediakasvatuskeskus Metka ry
Teemu Ruohonen, projektisuunnittelija, Pelastakaa Lapset
Elna Keränen, tiedottaja, Mediamuffinssi-hanke

Anna-Leena Välimäki, kehittämisspäällikkö, Stakes
Reijo Kupiainen, mediakasvatuksen yliassistentti, Tampereen yliopisto
Tarja Salokoski, psykologi, tutkija, Psykologipalvelut Mieli ja Kuvitus
Paula Rautiola, päivähoidon asiantuntija, Espoon kaupunki

ORIENTAATIOIDEN ASIAANTUNTIJOINA OVAT OLLEET:

Ulla Härkönen, varhaiskasvatuksen lehtori, Joensuun yliopisto
Seija Okkonen, ilmaisukasvatuksen lehtori, Joensuun yliopisto
Päivi Okkonen-Sotka, luokanopettaja, Helsingin yliopisto, Viikin Normaalikoulu
Heljä Petäjä, varhaiskasvatussihteeri, Kirkkohallitus
Mervi Ritokoski, Kirkkohallitus
Sinikka Rusanen, kuvataiteen didaktiikan lehtori, Helsingin yliopisto
Inkeri Ruokonen, musiikin didaktiikan lehtori, Helsingin yliopisto
Liisa Suomela, ympäristötieteiden didaktiikan lehtori, Helsingin yliopisto

JULKAISUA OVAT KOMMENTOINEET:

Outi Freese, toiminnanjohtaja, Koulukinoyhdistys ry
Iiris Hoppo, yliassistentti, Lapin yliopisto
Kristiina Heikkilä, lastentarhanopettaja, Espoon kaupunki
Minna Riikka Järvinen, toiminnanjohtaja, Kerhokeskus – koulutyön tuki ry
Miika Lehtonen, mediakasvatuksen yliassistentti, Lapin yliopisto
Riitta Lustre, lastentarhanopettaja, Hämeenlinnan kaupunki
Anu Mustonen, viestintäpäällikkö, Jyväskylän yliopisto
Inkeri Ruokonen, musiikin didaktiikan lehtori, Helsingin yliopisto
Sinikka Rusanen, kuvataiteen didaktiikan lehtori, Helsingin yliopisto
Sara Sintonen, yliopistonlehtori, Helsingin yliopisto
Tuija Turunen, lehtori, Lapin yliopisto
Olli Vesterinen, tutkija, Helsingin yliopisto
Tuija Westerholm, toiminnanjohtaja, Mediakasvatuskeskus Metka ry

SISÄLLYS

Alkusanat

1	Mediakasvatus – elämyksiä, oppimista ja haasteita lapsuudesta saakka.....	6
	Lähtökohtia mediakasvatukseen.....	6
	Mediakasvatuksen käsitteet ja kokonaisuus.....	7
2	Varhaiskasvatuksen mediakasvatus.....	10
	Tavoitteena lapsen kokonaisvaltainen hyvinvointi ja osallisuus.....	10
	Arvopohja ja päämäärät.....	10
	Varhaiskasvattajayhteisö pohtii mediakasvatuksen arvoja ja kasvatuspäämääriä.....	11
3	Suunnittelun lähtökohtia varhaiskasvatuksen mediakasvatuksessa.....	12
	Mediakasvatus ja lapsen kehitys.....	12
	Mediakasvattaja.....	14
	Mediakasvatusympäristö.....	15
	Välineistöä ja materiaalia.....	15
4	Varhaiskasvatuksen mediakasvatuksen toteuttaminen.....	16
	Lähtökohtana lapselle ominaiset tavat toimia.....	16
	Harjoiteltavat ja harjaantuvat taidot.....	17
	Turvataidot.....	17
	Tunnetaidot.....	18
	Sosiaaliset taidot.....	18
	Vastaanottamisen ja tuottamisen taidot.....	19
	Kriittisen medialukutaidon kehityksen lähtökohdat varhaiskasvatuksessa.....	20
	Tehtävätyyppejä.....	21
5	Sisällölliset orientaatiot ja varhaiskasvatuksen mediakasvatus.....	22
	Matemaattinen orientaatio ja mediakasvatus.....	22
	Luonnontieteellinen orientaatio ja mediakasvatus.....	23
	Historiallis-yhteiskunnallinen orientaatio ja mediakasvatus.....	24
	Esteettinen orientaatio ja mediakasvatus.....	25
	Eettinen orientaatio ja mediakasvatus.....	26
	Uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio ja mediakasvatus.....	27
6	Kasvatuskumppanuus ja varhaiskasvatuksen mediakasvatus.....	28
7	Erityinen tuki ja kieli- ja kulttuurikysymykset varhaiskasvatuksen mediakasvatuksessa.....	29
	Lähteet ja kirjallisuutta.....	30
	Tietoa internetistä.....	31

1

MEDIAKASVATUS – ELÄMYKSIÄ, OPPIMISTA JA HAASTEITA LAPSUUDESTA SAAKKA

LÄHTÖKOHTIA MEDIAKASVATUKSEEN

Medialla on keskeinen ja merkittävä rooli lasten jokapäiväisessä elämässä. Ensimmäinen kosketus mediaan tulee jo ennen syntymää esimerkiksi äänikokemusten kautta. Kouluikään mennessä lapsista on kasvanut monipuolisia mediankäyttäjiä, jotka hyödyntävät median tarjoamia mahdollisuuksia esimerkiksi kommunikointiin, tiedonhankintaan ja viihtymiseen.

Tavallisessa kasvuympäristössä mediaa voidaan havaita monessa muodossa. Lapsi aloittaa mediaan tutustumisen esimerkiksi äänien, kuvien, satujen, elokuvien ja cd-romlevyjen tarkastelusta. Pian mediasisällöt ja -välineet alkavat näkyä esimerkiksi leikeissä, puheessa ja sosiaalisissa suhteissa: media muotoutuu osaksi lapsen elämää. Lasten toiminta mediaympäristössä ja lasten mediakulttuuri heijastuvat kasvatuksen arkeen ja kasvatukselliseen vuorovaikutukseen.

Mediakulttuuri on lapsen keskeinen toiminta- ja oppimisympäristö, jossa lapset viihtyvät, oppivat ja ovat sosiaalisessa kanssakäymisessä. Sen rajaaminen virallisen oppimisympäristön ulkopuolelle ei ole mahdollista eikä tarpeen. Media ja mediakulttuuri voidaan nähdä kasvatuksen voimavarana. Kasvattajien tulee tiedostaa sekä median tarjoamat mahdollisuudet että mediaan liittyvät asiat, joilta hänen tulee suojella pientä lasta.

Kasvattajat kohtaavat työssään uusia haasteita. Oma lapsuus median parissa on ollut ratkaisevasti erilainen kuin tämän päivän lapsilla. Mediateknologia ja -muodot muuttuvat ja kehittyvät, ja uusia mediasisältöjä tulee markkinoille nopeasti. Opiskelussa saadut tiedot eivät välttämättä riitä mediakasvatuksen toteutuksessa, vaan kasvattajien on hankittava ja saatava ajankohtaista tietoa lasten mediakasvatuksesta. Aihe on perheiden ja kasvattajien yhteinen kasvatustehtävä ja osa kasvatuskumppanuutta.

MEDIAKASVATUKSEN KÄSITTEET JA KOKONAISUUS

Tässä luvussa luodaan katsaus mediakasvatuksen yleisiin, pitkän aikavälin tavoitteisiin. Varhaiskasvatuksen mediakasvatuksen erityispiirteisiin keskitytään luvussa 2.

Mediakasvatuksessa harjoitellaan mediataitoja ja pyritään pitkällä aikavälillä kehittämään kriittistä medialukutaitoa, joka on nykypäivän kansalaistaito. Toiminnan tehtävänä on turvallisesti edistää median käyttötaitojen kehittymistä ja kykyä hyötyä ja nauttia mediasta ja sen luomista mahdollisuuksista. Tavoitteena on tasapainoinen mediasuhde.

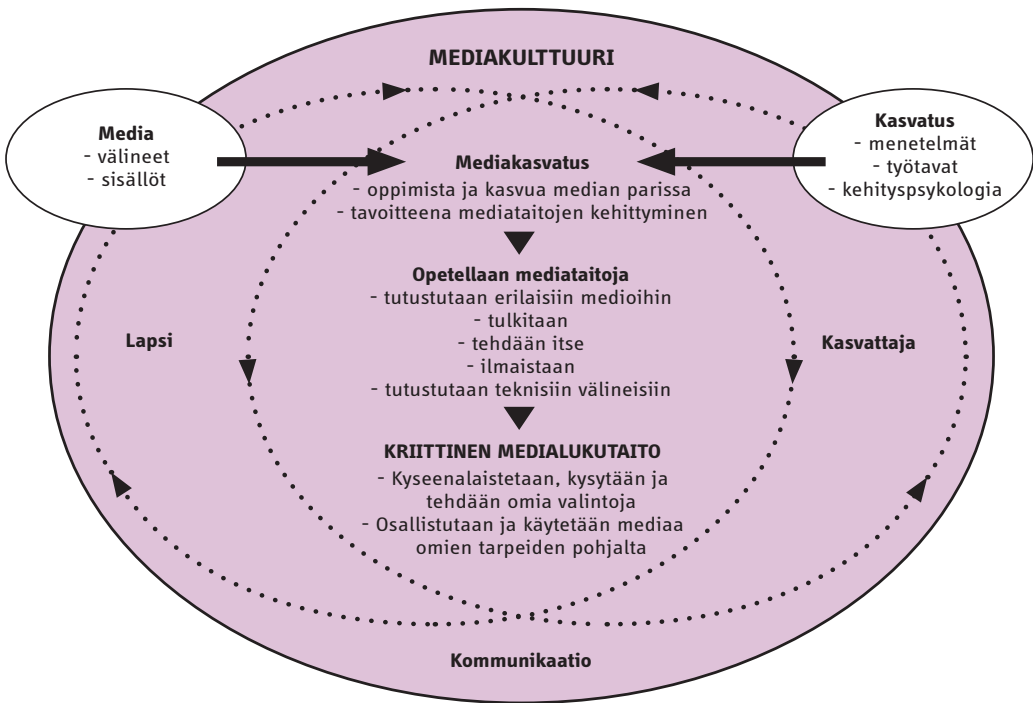
Mediakasvatusta voi tarkastella neljästä näkökulmasta:

- Taidekasvatuksellisesti painottuva, ilmaisullinen näkökulma keskittyy median sisältöihin ja omaan tuottamiseen.
- Teknologiakasvatuksellinen näkökulma on esimerkiksi tietotekniikan hyödyntämistä kasvatusystyössä ja ylipäätään teknisten välineiden käyttöä joko opetuksen välineenä tai kohteena.
- Yhteiskunta- ja kulttuurikriittisesti painottuva näkökulma pureutuu median taustojen ja rakenteiden sekä sisältöjen analysointiin ja vaikuttavuuden pohtimiseen.
- Suojelullinen näkökulma painottaa lasten suojelua median haitallisilta vaikutuksilta.

Kaikkia näitä näkökulmia tarvitaan, kun mediakasvatuksella edistetään lasten hyvinvointia.

Seuraava kaavio havainnollistaa mediakasvatuksen kokonaisuutta. Kaavioon liittyvä käsitteistö on selitetty seuraavalla sivulla. Mediakasvatuksen osatekijöiden hallintaa harjoitellaan läpi koko lapsuuden ja nuoruuden. Toiminnan lähtökohtana ovat lapsen mediasuhde ja mediakokemukset, jotka syntyvät mediakulttuurissa. Media tarjoaa sisältöjä ja välineitä mediakasvatukseen, jossa toimijoina ovat lapsi ja kasvattaja ja toiminnan edellytyksenä on heidän välinen kommunikaationsa.

(Mediametkaa! Osa 2 – Kasvattajan matkaopas lasten mediamaailmaan 2007.)

Kaavio: Mediakasvatuksen kokonaisuus

Mediakasvatus

Mediakasvatuksessa pyritään vaikuttamaan yksilön median käyttöön ja harjoitellaan mediataitoja.

Mediakulttuuri

tarkoittaa medioiden kyllästävä kulttuuria, jossa mediaesitykset ja kommunikaatio median välityksellä ovat kulttuurin keskiössä.

Media

tarkoittaa viestinnän välineitä ja sisältöjä, kuten kuvaa, mainoskuvaa, uutiskuvaa, kirjaa, radiota, televisiota, tietokonetta, matkapuhelinta, tekstiviestejä ja uutisia.

Mediataidot

tarkoittavat kykyä hankkia tietoa medially ja mediasta; lukea erilaisia mediatekstejä; eritellä ja tulkita erilaisia mediasisältöjä; hallita medialaitteita; viestiä ja ilmaista itseään eri mediavälinein; valita itselleen sopivia medioita ja sisältöjä; arvioida ja analysoida vastaanottamaansa tietoa ja viihdettä; olla vuorovaikutuksessa median avulla ja toimia aktiivisesti omassa yhteisössä.

Kriittinen medialukutaito

on mediakasvatuksen keskeinen tavoite, joka saavutetaan mediataitoja harjoittelemalla. Kriittinen medialukutaito tarkoittaa kykyä analysoida, tulkita, luoda, ilmaista, osallistua, kyseenalaistaa ja käyttää mediaa valikoiden omiin ja yhteisiin tarpeisiin.

Lapsi

on mediakasvatuksen näkökulmasta media-kulttuurissa elävä yksilö. Hän elää ja toimii suhteessa ympäröivään mediaan, johon hän tutustuu ja jonka ilmiöitä hän tutkii.

Mediakasvattaja

tutustuu median ilmiöihin, suunnittelee ja toteuttaa mediakasvatusta sekä on tietoinen turvallisesta mediankäytöstä.

Kommunikaatio

eli viestintä on yhteisten merkitysten antoa ja rakentamista sekä merkitysten vaihtoa mediavälineiden avulla tai ilman niitä. Kommunikaatio luo yhteisyyttä, välittää tietoja ja arvoja.

2

VARHAISKASVATUKSEN MEDIKASVATUS

TAVOITTEENA LAPSEN KOKONAISVALTAINEN HYVINVOINTI JA OSALLISUUS

Varhaiskasvatus on pienten lasten eri elämäntilanteissa tapahtuvaa kasvatuksellista vuorovaikutusta, jonka tavoitteena on edistää lapsen tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista (Stakes, 2005). Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa ohjataan kasvattajia ottamaan huomioon teknologian tarjoamat mahdollisuudet ja seuraamaan lasten mediakulttuuria.

Varhaiskasvatuksen mediakasvatuksessa kehitetään varhaisia valmiuksia mediakulttuurissa elämiseen ja oman mediasuhteen ymmärtämiseen sekä edistetään lapsen hyvinvointia ja osallisuutta. Lähtökohdaksi ovat lapsen ikä ja yksilöllinen kehitysvaihe.

Mediakasvatus pohjautuu elämykselliseen, kokemukselliseen ja leikkilliseen oppimiseen, mikä tukee lapsen mahdollisuuksia toimia aktiivisesti yhteisössään ja edesauttaa osallisuuden tunteen syntymistä. Lapsilla on yk:n lapsen oikeuksien sopimuksen mukaisesti pääsy erilaiseen tietoon ja kulttuurisisältöihin, ja heille annetaan mahdollisuus suunnitella, osallistua päätöksentekoon ja toimia. Toiminnassa syntyneet tuotokset laitetaan näkyviin, niitä tutkitaan ja niistä keskustellaan. Toimintaprosessi on tärkeämpää kuin itse tuotos.

ARVOPOHJA JA PÄÄMÄÄRÄT

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2005) arvopohjan keskeisenä periaatteena on lapsen kokonaisvaltainen hyvinvointi. Varhaiskasvatuksen mediakasvatus on tämän toiminnan yksi osa, joka tukee arvopohjan toteutumista: erityisesti halutaan korostaa, että toteutettavan toiminnan lähtökohdaksi tulee ottaa lapsen omat kokemukset ja että turvallisesta toimintaympäristöstä ja sisällöistä on huolehdittava.

Varhaiskasvatuksen mediakasvatuksessa lapsella on oikeus

- saada omiin tarpeisiin, ikään ja kehitystasoon pohjautuvaa mediakasvatusta
- tutustua mediaan turvallisessa ympäristössä
- tutustua ajanmukaiseen mediavälineistöön ja -sisältöihin, ilmaista itseään mediavälineillä, toimia mediassa ja saada siihen tukea.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2005) kasvatuspäämäärissä korostetaan lapsuuden itseisarvoista luonnetta, lapsuuden vaalimista ja lapsen ohjaamista ihmisenä kasvamiseen. Varhaiskasvatustilanteiden mediakasvatuksen päämäärät ovat samansuuntaisia. Lapselle annetaan valmiuksia mediataitoiseksi kansalaiseksi kasvamiseen.

Varhaiskasvatuksen mediakasvatuksen päämääränä on turvallisten mediasisältöjen pohjalta

- kehittää lapsen ymmärrystä mediakulttuurista ja vahvistaa lapsen mediataitoja niin, että lapsi pystyy vähitellen hyödyntämään mediaa tiedollisiin, taidollisiin ja sosiaalisiin tarpeisiin läpi elämänsä.
- edistää lapsen kykyä toimia vastuullisesti median parissa oma ja toisten hyvinvointi huomioon ottaen.

VARHAISKASVATTAJAYHTEISÖ POHTII MEDIKASVATUKSEN ARVOJA JA KASVATUSPÄÄMÄÄRIÄ

Mediakasvatusta aloitettaessa on hyvä käydä keskustelua varhaiskasvatuksen mediakasvatuksen arvopohjasta ja päämääristä. Keskeistä on pohtia, miten lapsen orastavia mediataitoja voitaisiin tukea ammattimaisella tavalla.

- Millaisia mediankäyttäjiä me kasvattajina olemme?
- Mikä on oma/työyhteisömme näkemys pienten lasten mediankäytöstä ja mediakasvatuksesta?
- Miten kasvatuskumppanuutta voisi toteuttaa mediakasvatuksen näkökulmasta?
- Millaista mediakasvatuksellista osaamista meillä on jo?
- Miten mediakasvatusta toteutuu meillä jo?
- Miten lasten mediakokemukset otetaan huomioon päivähoitoon arjessa?
- Miten suhtaudumme lasten mediasisältöisiin leikkeihin?
- Kuinka paljon tiedämme mediaan liittyvistä turvataidoista ja mediasuojelun keinoista?
- Kuinka paljon tiedämme lasta osallistavasta mediakasvatuksesta?
- Millaista ohjatun mediakasvatuksen tulisi olla?
- Millaisia mahdollisuuksia omaehtoiseen medialähtöiseen toimintaan lapsilla tulisi olla?
- Miten haluaisimme toteuttaa mediakasvatusta ja mitä toimenpiteitä se meiltä vaatii?

3

SUUNNITTELUN LÄHTÖKOHTIA VARHAIS- KASVATUKSEN MEDIAKASVATUKSESSA

Mediakasvatus integroituu muuhun varhaiskasvatukseen syventäen ja rikastaen toimintaa. Sitä voidaan toteuttaa tavoitteellisesti erillisissä toimintatuokioissa tai arjen hoidon, opetuksen ja kasvatuksen lomassa. Kyse ei ole vaikeasta ja uudesta asiasta, vaan toiminnan tarkastelusta tietoisesti ja uusin silmin.

MEDIAKASVATUS JA LAPSEN KEHITYS

Varhaiskasvatuksen mediakasvatuksessa tulee ottaa huomioon lasten yksilöllisyys ja erilainen kehitys sekä suunnittelussa että toteuttamisessa. Mediakasvatuksessa on tärkeää ottaa huomioon myös lasten ajattelun, tunne-elämän sekä persoonallisuuden kehitystehtävät ja niiden merkitys lapsen mediasuhteelle. Lapsen elämänpiiriin kuuluvat aikuiset voivat merkittävästi vaikuttaa siihen, ettei lapsen arvo- ja todellisuuskäsitys rakennu yksinomaan median pohjalta.

Taitojen osa-alueet kehittyvät yksilöllistä tahtiaan. Usein lapset oppivat ensimmäiseksi hallitsemaan teknisesti erilaisia median välineitä. Kannattaa muistaa, että median tulkintaan vaadittavat tunteiden hallinta ja sosiaaliset taidot eivät kehity samaa tahtia teknisten taitojen kanssa. Lapsen kykyyn tulkita median sisältöjä vaikuttavat keskeisesti kognitiivinen kypsyminen ja ajattelun kehittyminen, jotka säätelevät muun muassa faktan ja fiktion erottamista.

Ymmärrystä median sisällöistä säätelevät havaitsemisen, tiedonkäsittelyn ja kielen kehityksen eli kognitiivisen kehityksen etapit. Lapsen kieli kehittyy jatkuvasti. Median sisällöt ovat aluksi koosteita yksittäisistä pienistä tilanteista ja kyky seurata tarinoita kasvaa vähitellen. Lapsi ei esimerkiksi erota mainoksia aluksi muista ohjelmasisällöistä lainkaan, kunnes vähitellen oppii erottamaan ne erillisiksi kokonaisuuksiksi, mutta edelleenkin hän ei vielä ymmärrä piilomainoksia eikä mainosten myyvää tarkoitusta.

Mediakasvatuksen ja mediatulkintojen näkökulmasta keskeistä on faktan ja fiktion erottaminen. Kognitiivisen kypsyminen myötä lapsi ymmärtää vähitellen, että television

lastenohjelmat ovat satua, mutta uutiset ovat totta. Tämä ajattelun kypsyminen vaikuttaa mediatulkintojen lisäksi myös lapsen pelkokehitykseen. Kehityksen edetessä pelkoja ruokivat monimutkaisemmat mielikuvituksen ja ajattelun rakenteet sekä ymmärrys mediasisällöistä, kun varhaisemmassa vaiheessa pelot perustuvat usein havaittuun ja kuultuun.

Tieto kunkin lapsen tunne-elämän ja persoonallisuuden meneillä olevista kehitysvaiheista tuo todennäköisesti ymmärrystä myös siihen, miksi jotkut mediasisällöt ovat lapsen mielestä niin vetovoimaisia. Myös mediakasvatuksessa voi hyödyntää lasten kehitysvaiheita etsimällä niiden avulla lapsille vetovoimaisia, kehitystä tukevia mediasisältöjä. Keskeinen kehitystehtävä pienillä lapsilla on hallita erillisyyden tunnetta, eroahdistusta vanhemmista. Myös tarinoiden puhuttelevia teemoja ovat tällöin hyvästelyt, yksin jääminen tai eksyminen vanhemmista. Myöhemmin taas tunteiden hallinta, mediassa esiintyvät samastumiskohteet ja roolimallit, prinsessat sekä supersankarit ovat tärkeitä sukupuoli-identiteetin rakentajia. Tyttöjen ja poikien roolit eriytyvät, ja mediasankareiden toimia jäljitellään leikeissä. Empatia- ja roolinottotoimien kehittyminen on tärkeä pohja myös muun muassa myöhemmälle moraalikehitykselle.

Median muodot ja sisällöt tulevat tutuiksi iän myötä yhä enemmän myös kaverisuhteiden kautta, ja niiden myötä lisääntyy painostus katsoa esimerkiksi tiettyjä tv-ohjelmia. Lapsi tarvitsee kuitenkin aina aikuisen tukea median parissa toimiessaan.

Lapsen tasapainoinen kehitys edellyttää kasvurauhaa sekä erilaisissa kehityksen vaiheissa oleville lapsille soveltuvia kasvatusten menetelmiä, mediasisältöjä ja -ympäristöjä. Pienen lapsen mediamaailman tulkintaan vaikuttavatkin lapsen kehityksen lisäksi kokemukset, maailmankuva sekä se, miten kasvattaja toimii.

Pienten lasten mediakasvatusta pohdittaessa tulee huomata, että lapsen vapaaseen leikkiin käytettävä aika ei saa vähentyä median viihdekäytön vuoksi. Leikin merkitys lapsen kehitykselle on keskeinen. Tv-ohjelmien, video- tai dvd-elokuvien sekä tietokoneen vapaa-ajan viihde ei ole välttämätöntä alle kouluikäisen kehitykselle.

Keskeisiä lapsen kehitystä suojaavia mediakasvatuksellisia tukitoimia ovat turvataitojen, netiketin ja ikärajojen opettaminen ja noudattaminen sekä ikätasolle soveltuvat sisällöt. Lisäksi lasta tulee suojella haitallisilta mediasisällöiltä.

Ota huomioon toiminnan suunnittelussa:

- Painopisteenä on vuorovaikutus: mediasisällöistä puhuminen, niiden herättämien tunteiden käsittely, kokemusten ja ajatusten jakaminen.
- Media-asioissa nähdyksi ja kuulluksi tuleminen synnyttää luottamuksen tunnetta ja tarjoaa mahdollisuuden kokemusten jakamiselle.
- Itse tehdyt mediaesitykset edesauttavat oman ja median toiminnan ymmärtämistä.
- Esiintyminen kuvassa, videolla tai äänitteellä lisää esiintymisvarmuutta ja myönteistä minäkuvaa.
- Lapsia tulee suojella liian haastavilta mediakokemuksilta rajoittamalla lasten media sisältöjä ja median parissa vietettyä aikaa.
- Aikuisten ohjelmat, pelit, uutiset, liiallinen kaupallisuus, voimakkaat kuvat ja ärsykkeet sekä jatkuvat mediaärsykkeet eivät ole lapsen kehitykselle eduksi.
- Lasta, joka tuo päivähoitossa esille lapsen kehitystä häiritseviä, lapselle sopimattomia sisältöjä (mm. väkivalta, seksuaaliset sisällöt) toistuvasti toiminnassaan tai puheissaan, tulee auttaa ottamalla asia esille lapsen vanhempien kanssa ja vakavissa tapauksissa hakea tukea ammattilaisilta.

MEDIKASVATTAJA

Varhaiskasvatuksessa kasvattajan työssä on tärkeää tiedostaa oma kasvattajan rooli, siihen liittyvät periaatteet ja toimimiselle asetettavat vaatimukset. Oman työn pohtiminen ja arviointi ovat edellytyksiä mediakasvattajan toiminnalle.

Mediakasvattaja

- kehittää omia mediataitojaan
- suhtautuu tutkivasti ja kriittisesti mediaan
- antaa mallia median käytöstä
- on kiinnostunut lasten mediamaailmasta
- tunnistaa lasten mediaan liittyviä tarpeita ja kunnioittaa niitä
- huolehtii lasten mediaympäristön turvallisuudesta
- hyödyntää lasten mediakulttuuria ja mediakokemuksia
- ottaa huomioon median mahdollisuudet kasvatukseen ja opetuksen suunnittelussa ja toteutuksessa erityisesti pedagogisten ratkaisujen kannalta
- ottaa mediakasvatuksen osaksi kasvatuskumppanuutta
- tuntee tekijänoikeudet ja noudattaa niitä
- tuntee lasta suojelevan lainsäädännön ja lapsen oikeuksien sopimuksen säädökset lasten oikeuksista.

MEDIAKASVATUSYMPÄRISTÖ

Mediakasvatusympäristö muodostuu – kuten varhaiskasvatusympäristökin – fyysisten, psyykkisten ja sosiaalisten tekijöiden kokonaisuudesta, jossa kielen merkitys on otettu huomioon. Mediakasvatuksen toteuttaminen ei välttämättä vaadi erityistä välineistöä, vaan sitä voidaan toteuttaa tavallisessa varhaiskasvatusympäristössä.

Ilmapiiriltään avoimessa ja turvallisessa ympäristössä voidaan käsitellä erilaisia mediakokemuksia. Ympäristö innostaa, kannustaa yhdessä toimimiseen, herättää mielenkiintoa ja kokeilunhalua sekä innoittaa lapsia ilmaisemaan itseään. Lapset voivat osallistua mediakasvatusympäristön rakentamiseen.

Mediakasvatusympäristöä voi laajentaa päivähoitoyksikön ulkopuolelle. Mediakasvatusta tukevia toimijoita ovat esimerkiksi kirjastot, museot, kulttuurikeskukset, lehtien toimitukset tai mediakasvatusta toteuttavat järjestöt.

Mediakasvatusympäristöä pohdittaessa otettava huomioon:

- Ympäristön tulee tukea keskustelun ja vuorovaikutuksen mahdollisuutta.
- Medialaitteet tulee sijoittaa yhteisiin tiloihin, jotta kasvattaja voi tukea ja seurata lasten mediankäyttöä aktiivisesti.
- Mediaesityksiä pitää saada katsoa ja kuunnella rauhassa.
- Medialaitteita tulee saada käyttää rauhallisessa ympäristössä.
- Ympäristössä tulee olla mediakasvatuksellisia virikkeitä myös lapsen omaehtoiseen käyttöön.
- Lapsella tulee olla oikeus tehdä valintoja ja olla käyttämättä mediaa.
- Mediaesitysten julkaisemiseen liittyvät tekijänoikeudelliset asiat otetaan huomioon.

VÄLINEISTÖÄ JA MATERIAALIA

Mediakasvatusmateriaaleja ja -välineitä on hyvä olla tarjolla monipuolisesti mahdollisuuksien mukaan. Tarjolla olevien välineiden ja materiaalien tulee olla lapsen ikäkaudelle ja kehitystasolle sopivia. Kasvattajan tulee kiinnittää myös erityistä huomiota lapsille tarjoamiensa mediasisältöjen laatuun. On hyvä huomata, että pelkkä teknisten välineiden käyttäminen ei ole laadukkaan mediakasvatuksen tae.

Sisältöjä ja välineitä mediakasvatukselliseen toimintaan ovat esimerkiksi

- sanoma- ja aikakauslehdet
- kirjat
- kuvat
- elokuvat
- musiikki
- pelit
- internet
- kamera ja videokamera
- televisio
- tietokone
- radio
- mikrofoni
- matkapuhelin
- opiskeluromput ja -pelit
- virtuaaliset oppimisympäristöt
- medialelut

4

VARHAISKASVATUKSEN MEDIKASVATUKSEN TOTEUTTAMINEN

LÄHTÖKOHTANA LAPSELLE OMINAISET TAVAT TOIMIA

Leikkiminen, liikkuminen, taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen sekä tutkiminen ovat lapselle luontaisia tapoja toimia ja ajatella (Stakes, 2005). Toimiessaan mielekkäällä tavalla lapsi ilmentää tunteitaan ja ajatteluaan.

Lapselle ominaiset tavat toimia ovat mediakasvatuksen työtapoja. Toiminnan suunnittelua ohjaavat mediakasvatuksen erityiset tavoitteet.

Medialeikit ovat osa lasten leikkikulttuuria. Leikkivä lapsi tarjoaa kasvattajalle mahdollisuuden tutustua varhaiskasvatusikäisten mediamaailmaan. Medialeikin taustalla on yleensä kuvaan, ääneen tai esitykseen perustuva kokemus, jota lapsi käsittelee leikin kautta. Mediasta saa monenlaisia virikkeitä: media voi innostaa liikkumaan, mediaelämyksiä voidaan käsitellä liikuntaleikeissä ja ohjattuihin liikuntatuokioihin voidaan ottaa aihe mediasta.

Mediakasvatus tarjoaa runsaasti mahdollisuuksia myös taiteelliseen kokemiseen ja ilmaisemiseen, jossa painottuvat erilaisten mediaesitysten tarkastelu ja itse tekeminen. Onnistuneen mediakasvatuksen edellytyksenä on tutkiva ote: lapsi tutustuu mediaan tutkimalla aineksia, joista mediaesitys on tehty. Myös analysointi, tulkinta ja keskustelu ovat keskeisiä mediakasvatuksen työtapoja.

Median tarinat välittyvät katsojalleen kuvallisen, puhutun ja kirjoitetun kielen avulla. Median kieli on tekstiä, kuvaa, ääntä, symboleja ja näiden moninaisia yhdistelmiä. Median kautta viestitään kielen avulla, ja usein mediaesitys itsessään sisältää viestin. Median käyttämä kieli, kielikuvat ja käsitteet leviävät helposti ja tarttuvat muuhun kielenkäyttöön. Pienet lapsetkin omaksuvat nopeasti erilaisia kielellisiä tyylyjä ja symboleja.

HARJOITELTAVAT JA HARJAANTUVAT TAI DOT

Mediakasvatuksen keskeinen tavoite, kriittisen medialukutaidon oppiminen, on elinikäinen prosessi. Varhaiskasvatukseen mediakasvatuksessa opetellaan laaja-alaisia mediataitoja vähitellen harjoittelemalla. Mediataidoilla tarkoitetaan kokonaisvaltaista medialaitteiden ja -sisältöjen hallintaa, kykyä arvioida ja analysoida mediaa, kommunikoida ja osallistua sekä hallita tunteita, omia tarpeita ja mediasuhteita. Mediataidot tähtäävät tasapainoiseen, hallittuun ja turvalliseen mediankäyttöön ja itsen tuntemiseen median käyttäjänä, tuottajana ja vastaanottajana.

Keskeiset osa-alueet ovat näin ollen

- turvataidot
- tunnetaidot
- sosiaaliset taidot
- median vastaanottamisen, tuottamisen ja kommunikoinnin taidot.

Näissä taidoissa voidaan edetä perustaidoista ja funktionaalista taidoista kohti kriittistä taitoa.

Turvataidot

Varhaiskasvatukseen lapsia on syytä suojella median haitallisilta vaikutuksilta ja heille tulee opettaa median käyttöön liittyviä turvataitoja. Varhaiskasvatukseen turvataitoja ovat seuraavat:

- Mediaa käytetään aikuisen läsnä ollessa tai aikuisen välittömässä läheisyydessä.
- Katsotaan vain aikuisen ennalta arvioimia tai hyväksymiä mediasisältöjä.
- Median käytöstä sovitaan aikuisen kanssa.
- Lapsi kertoo kasvattajille mediakokemuksistaan.
- Kuvaohjelmien ikärajoja noudatetaan.
- Pelien ikäraajat ja sisältösymbolit tunnetaan, ja ne ohjaavat toimintaa.
- Jos kohdataan pelottavaa aineistoa tai epämiellyttäviä asioita, mediaväline laitetaan kiinni ja asiasta kerrotaan aikuiselle.

Suuri osa lasten mediankäytöstä tapahtuu kotona. Pienten lasten mediakasvatusta toteutetaan kodin ja päivähoidon yhteistyönä ja yhteistä arvopohjaa työstäen. Päivähoitopaikoissa on hyvä tietää kotien mediakäytännöistä ja median säätelystä ja kunnioittaa lasten omaa mediakulttuuria. Vanhempainillat ja keskustelut vanhempien kanssa ovat erinomainen mahdollisuus vanhempien mediakasvatuksellisen tietämyksen lisäämiseen ja tietojen vaihtoon. Mediakasvatuksen arvopohjasta keskustellaan ja pelisäännöt luodaan yhdessä.

Tunnetaidot

Mediakasvatuksessa on keskeistä lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin turvaaminen. Median parissa hyvinvoiva lapsi tarvitsee tunnetaitoja, sosiaalisia taitoja, ilmaisun taitoja ja yhteisössä toimimisen taitoja, ja siksi näitä taitoja tulee harjoittaa osana mediakasvatusta. Mediakasvatuksen työ- ja toimintatavat tukevat näiden taitojen kehittymistä.

Media tarjoaa tunnekokemuksia, tietoa tunteista ja mahdollisuuden harjoitella tunteiden tulkintaa. Mediakasvatuksellisessa toiminnassa harjoitellaan omien tunteiden ilmaisemista ja annetaan lapsille mahdollisuus esiintymiseen ja eläytymiseen.

Tunnetaitojen päämääränä ovat median aiheuttamien tunteiden tunnistaminen ja hallinta, oman mediasuhteen ja -käyttäytymisen arvioiminen ja säätely sekä omien mediatarpeiden tunnistaminen.

Työtavat:

- Keskustellaan mediaesityksistä ja niiden aiheuttamista peloista, iloista ja muista tunteista.
- Nimetään ja tunnistetaan tunteita.
- Tarkastellaan kuvia, kuunnellaan musiikkia, ääniä ja puhetta ja pohditaan, mitä tunteita ne herättävät.
- Keskustellaan omasta mediankäytöstä ja sen tuomista iloista ja murheista.
- Tulkitaan ja ilmaistaan tunteita.
- Pohditaan, mihin mediaa tarvitaan ja käytetään.

Päämäärä:

- Lapsi oppii tunnistamaan median vaikutuksia tunteisiin ja omaan elämään.
- Lapsi oppii tunnistamaan omia mediankäytön tarpeitaan.
- Lapsi tulee tietoiseksi omasta mediasuhteestaan ja mediaympäristöstään.

Sosiaaliset taidot

Mediankäyttö on yhä enemmän sosiaalista toimintaa. Television katselu ja pelaaminen tapahtuvat usein kavereiden kanssa ja mediahahmot ovat osa leikkiä. Myös median tuottaminen on yhteistä toimintaa, jossa jokaisen osaamista voidaan hyödyntää. Sosiaaliset taidot korostuvat myös mediakasvatuksen työ tavoissa, kuten keskustelussa ja mediaesitysten valmistelussa ja toteuttamisessa.

Sosiaalisia taitoja harjoitetaan antamalla lapsille sopivia tehtäviä, joista yhdessä koostuu mediaesityksiä, -näyttelyitä tai dokumentaatioita. Keskusteluissa kunnioitetaan toisten näkemyksiä, arviointia ja tulkintoja ja samalla opitaan, miten mediaesityksiä voidaan vastaanottaa ja tulkita eri tavoin.

Työtavat:

- Mediasisällöistä keskustellaan ryhmässä.
- Lasten ideoiden, ajatusten ja mediakulttuurin kunnioittaminen ja hyödyntäminen päivähoitossa.
- Yhteinen mediaesitysten, näyttelyiden ja dokumenttien tuottaminen ja julkaiseminen.

Päämäärä:

- Lapsi oppii kunnioittamaan muiden näkemyksiä ja tulkintoja.
- Lapsi oppii kertomaan mielipiteensä ja ilmaisemaan ajatuksiaan.
- Lapsi oppii työskentelemään yhteistyössä muiden kanssa.
- Lapsi oppii hyödyntämään kommunikaatiovälineitä yhteistoiminnallisesti.

Vastaanottamisen ja tuottamisen taidot

Vastaanoton taitojen harjoittamisen päämääränä on, että lapsi pystyy iän karttuessa kriittisesti pohtimaan, tulkitsemaan ja analysoimaan mediakokemuksiaan ja muodostamaan niistä mielipiteitä. Tuottamisen taitojen harjoittelussa on päämääränä, että lapselle muodostuu käsitys median toimintatavoista ja rakenteista ja että hän oppii käyttämään mediavälineitä ja luomaan omaa mediakulttuuria.

Näiden taitojen opetteluun käytettäviä työtapoja ja toiminnan päämääriä on jaoteltu tarkemmin seuraavassa:

Vastaanottamisen taidot

Työtavat:

- Mediaesityksiä kuvaillaan, arvioidaan ja tulkintaan.
- Eri medioihin tutustutaan.

Päämäärä:

- Lapsi muodostaa käsitystä itsestään median käyttäjänä.
- Lapsi harjoittelee valintojen tekemistä.
- Lapsi harjoittelee mediasisällöistä keskustelemista sekä oman mielipiteen muodostamista ja arvioimista.

Tuottamisen taidot

Työtavat:

- Ympäristöä tutkitaan mediaa hyödyntäen.
- Tutustutaan median eri ilmaisumuotoihin.
- Tutustutaan eri medioihin ilmaisun välineenä.
- Vaikutetaan medialla järjestämällä omia näyttelyitä ja mediaesityksiä.

Päämäärä:

- Lapselle syntyy käsitys median toimintatavoista ja rakenteista.
- Lapsen kognitiiviset, motoriset ja tekniset taidot kehittyvät.
- Lapsi luo omaehtoista mediakulttuuria.
- Lapsi saa äänensä kuuluviin.

Varhaiskasvatuksen mediakasvatukseen liittyvät taidot eivät ole toisistaan erillisiä, vaan ne kietoutuvat yhteen. Harjoittelussa otetaan huomioon lapsen kokonaisvaltainen kehollinen, kognitiivinen ja sosiaalinen kehitys, hyödynnetään eri aistikanavia, lapsen luontaista liikkumista, leikkiä ja uteliaisuutta.

Kriittisen medialukutaidon kehityksen lähtökohdat varhaiskasvatuksessa

Mediakasvatuksen tavoitteena on kriittinen medialukutaito, joka tarkoittaa laaja-alaista median tuntemista ja mediakäytänteiden hallintaa ja arvioimista. Kriittinen medialukutaito on elinikäinen prosessi, mutta sen siemenet voidaan kylvää jo varhaiskasvatuksessa.

Varhaiskasvatuksessa kriittisiin taitoihin voidaan lukea kyky olla tietoinen mediaympäristöstään, omista mediataidoista ja -tarpeista, kyky tunnistaa mediasisältöä ja keskustella niistä muita kunnioittaen sekä kyky ilmaista itseään mediavälinein. Kriittisiin taitoihin kuuluu myös kyky nauttia mediasta sekä luoda ja ilmaista itseään median avulla.

Erilaiset taidot voidaan asettaa tasoiksi:

Funktionaaliset taidot

Ensimmäisenä tasona ovat niin sanotut funktionaaliset taidot, kyky käyttää mediaa, sen tekninen hallinta. Lapsi esimerkiksi osaa kääntää kirjan sivua, vaihtaa cd:n soittimeen tai painaa kameran nappulaa.

Praktiset taidot

Toisella tasolla ovat niin sanotut praktiset taidot, kyky tunnistaa omia median käytön tarpeitaan ja arvioida niitä. Praktisella taitotasolla lapsi tunnistaa, mihin esimerkiksi jotakin medialaitetta käytetään, mihin tilanteisiin lukeminen tai television katselu liittyy tai mikä on valokuvan merkitys perheessä tai päiväkodissa osana kuva-albumia tai näyttelyä. Hän osaa sulkea television esimerkiksi suojellakseen itseään ja tunteitaan sekä hahmottaa median ääressä käytettyä aikaa ja sopimuksia median käytöstä.

Kriittiset taidot

Kolmannella tasolla lapsi arvioi itseään median käyttäjänä ja tunnistaa, miten mediaesitykset vaikuttavat esimerkiksi äänen, värin, ilmeiden tai toiminnan tasolla. Lisäksi lapsi ymmärtää median mahdollisuuksia itseilmaisun ja kommunikaation välineenä.

TEHTÄVÄTYYPEJÄ

Varhaiskasvatuksen mediakasvatuksen toteuttamisessa käytetään erilaisia tehtävätyyppejä. Nämä harjoittavat mediataitojen oppimisen eri osa-alueita. Yksittäinen tehtävä voi edustaa useampaa tehtävätyyppiä. Kaikkien tehtävien kohdalla tulee muistaa, että lapsille tarjottavien mediasisältöjen haitallisuutta tulee arvioida ja ikärajoja tulee noudattaa.

Analysoiva

Tehtävä ohjaa mediaesitysten tulkintaan, arviointiin ja analysointiin. Lapsi esimerkiksi tunnistaa ja erittelee mediaesitysten värimaailmaa, äänimaailmaa, tunnemaailmaa, toiminnan laatua ja suuntaa, osaa erotella mainoksia, uutisia ja viihdettä toisistaan.

Pohtiva

Tehtävässä pohditaan ja mietitään jonkin mediaesityksen sisältöä. Pohtivat tehtävät kehittävät ajattelun taitoja.

Keskusteleva

Tehtävässä nähdyn ja koetun perusteella keskustellaan ryhmässä. Keskustelussa tuodaan esille erilaisia tulkintoja ja näkemyksiä ja opitaan ilmaisemaan mielipidettä sekä kuuntelemaan ja kunnioittamaan muita.

Toiminnallinen

Tehtävässä hyödynnetään lapsen halua liikkua, toimia ja tehdä asioita konkreettisesti. Mediatyöskentely harjoittaa käden taitoja, liikuntaa, motoriikkaa ja ongelmanratkaisutaitoja.

Tuotannollinen

Tehtävä ohjaa lapsia tuottamaan itse mediaesityksiä.

Suojelullinen

Tehtävä tähtää siihen, että lapset oppivat median turvataitoja ja että heitä suojataan haitallisilta mediasisällöiltä.

Julkinen

Tehtävällä tuodaan esiin, julkistetaan lasten tuottamat mediasisällöt (esimerkiksi näyttelyn tai esityksen järjestäminen).

5

SISÄLLÖLLISET ORIENTAATIOT JA VARHAISKASVATUKSEN MEDIKASVATUS

MATEMAATTINEN ORIENTAATIO JA MEDIKASVATUS

Varhaiskasvatuksessa matemaattiseen ajatteluun pyritään antamaan valmiuksia päättelyn, vertaamisen ja laskemisen avulla. Netapahtuvat lapsen arkielämän tilanteissa leikinomaisesti lasta kiinnostavien konkreettisten ja tuttujen materiaalien, esineiden ja välineiden avulla.

Mediakasvatuksella voidaan tukea lapsen matemaattisen ajattelun kehittymistä. Lapsen mediakulttuurissa on paljon materiaalia, joka sisältää matemaattista informaatiota. Sitä voidaan tarkastella matemaattisten käsitteiden avulla. Materiaalia voidaan luokitella, vertailla, järjestää sekä mitata toiminnallisin työtavoin.

Esimerkiksi erilaisia kuvia tai muita mediaesityksiä tutkimalla ja medialaitteita hyödyntämällä voidaan

laskea

- kuvassa olevia asioita (lukumäärät)
- mainoskuvista tuotteiden hintoja (rahamäärät) ja vertailla niitä
- saatuja pisteitä tietokonepeleissä

vertailla

- kuvassa olevia asioita (vastakohtaparit: iso-pieni, kaukana-lähellä, samanlainen-erilainen, vasen-oikea, edessä-takana, korkea-matala)
- kuvakokoja (lähikuva, puolikuva, kokokuva, yleiskuva)
- median ääniä (matalat-korkeat äänet, lyhytkestoiset-pitkäkestoiset äänet)

päätellä

- aikaa kuvasta (aikamääreet)
- televisio-ohjelmien alkamisaikoja ja kestoja (aikamääreet)
- tietokonepeleissä oman pelisiirron vaikutusta pelin kokonaisuuden kannalta

etsiä, nimetä ja luokitella

- symboleja esimerkiksi lehdissä tai matkapuhelimessa (kirjaimet, numerot, merkit)
- perusmuotoja tai tuottaa kuvia itse perusmuotoja hyödyntäen (geometria).

Myös lasten omassa mediatuottamisessa voidaan nähdä matemaattisia haasteita. Esimerkiksi oman tietokonepelin suunnittelu ja toteutus kehittävät matemaattista ajattelua. Tai omia animaatioita tehtäessä kolmiulotteinen työstäminen eli kuvausrekvisiitan ja taustojen rakentelu sekä hahmojen muovailu kehittävät matemaattisia valmiuksia, kuten mittasuhteiden ja kolmiulotteisuuden hahmottamista. Animaatiota kuvattaessa voidaan laskea, monestako kuvasta yksi sekunti koostuu tai montako otosta tarvitaan tarinan kertomiseen.

LUONNONTIETEELLINEN ORIENTAATIO JA MEDIKASVATUS

Luonnontieteellisessä orientaatioissa syvennyttään elollisen ja elottoman ympäristön ja luonnon ilmiöihin havainnoiden, kokeillen ja tutkien. Mediakasvatuksessa tämä orientaatio tarjoaa runsaasti mahdollisuuksia mediaan tutustumiseen sekä ympäristön monipuoliseen tarkasteluun mediaa hyödyntäen.

Ihmiset, luonto ja rakennettu ympäristö esiintyvät erilaisissa mediasisällöissä. Media voi herättää kiinnostuksen ja innostuksen ympäristöä kohtaan. Median avulla voidaan havainnollistaa myös entuudestaan tuntemattomia luonnontieteellisiä ilmiöitä sekä johdattaa tutustumaan niihin.

- Retkiä luontoon, kaupunkiympäristöön tai museoon pohjustetaan tutustumalla aiheesta kertoviin tarinoihin, ääniin, kuviin ja ohjelmiin.

Nykypäivänä monien lasten kokemukset luonnosta syntyvät median välittämänä. Sadussa, tarinoissa ja elokuvissa luontoon liittyvät ilmiöt tai esimerkiksi eläinten käyttäytymisen eivät kuitenkaan aina vastaa todellisuutta.

- Pohditaan, millaisena luonto kuvataan mediaesityksessä, kuten sadussa, kuvassa tai ohjelmassa, ja verrataan sitä luonnosta saatuihin kokemuksiin sekä erilaisiin tietolähteisiin.
- Hyödynnetään luonnosta saatuja kokemuksia omien tarinoiden ja mediaesitysten pohjana.

Luonnontieteellisessä orientaatiossa lasta kannustetaan tutustumaan erilaisiin mediavälineisiin, kokeilemaan niitä rohkeasti ja keksimään niille uusia käyttömahdollisuuksia. Tavoitteina ovat mediatuotantoon osallistuminen ja sisältöjen luominen.

- Tutustutaan mediavälineisiin, kuten kameraan ja videokameraan, ja keksitään erilaisia tapoja käyttää niitä omassa toimintaympäristössä.
- Askarrellaan omia leikkivälineitä ja rakennetaan oma leikki- tai peliympäristö, esimerkiksi kerhon uutisstudio tai radiotoimitus.
- Tehdään vierailuja lähiympäristön mediakeskuksiin, -taloihin ja -työpajoihin sekä kutsutaan paikallisia asiantuntijoita vierailulle päiväkotiin.

Mediavälineitä hyödynnetään tutkimusten tekemisessä. Havainnot tallennetaan kuvina, ääninä ja tarinoina.

- Tutustutaan luonnontieteellisiin ilmiöihin, kuten säähän, mediavälineitä apuna käyttäen.
- Käytetään kameraa ja videokameraa sekä nauhoituslaitteita muistiinpanojen tekemiseen ja havaintojen tallentamiseen.

Mediavälineet tarjoavat myös mahdollisuuden jakaa tehtyjä havaintoja ja kokemuksia sekä niihin pohjautuvia omia mediaesityksiä.

HISTORIAL LIS-YHTEISKUNNALLINEN ORIENTAATIO JA MEDIKASVATUS

Historiallis-yhteiskunnallisessa orientaatiossa tutustutaan menneisyyteen ja nykyaikaan. Tavoitteina ovat ajankulun havainnoiminen, erilaisten näkökulmien tutkiminen ja sukupolvien ketjuun liittyminen.

Mediakasvatus tarjoaa historiallis-yhteiskunnallisen orientaation laajalle ja abstraktille kentälle runsaasti konkreettisia välineitä, joiden avulla mennyttä, nykyistä ja tulevaa elämää voidaan tutkia, havainnollistaa, tallettaa ja visioida.

Hyödyntämällä erilaisia medioita, kuten kirjoja, valokuvia ja dokumenttiohjelmaa, saadaan näkyviin paitsi lapsen henkilökohtainen lähihistoria, perheen ja suvun historia myös suomalaisuuden ja maailman historia ja nykyarki. Lisäksi voidaan tarkastella median historiaa.

- Kootaan valokuvista sukupuita. Tehdään ja videoidaan ”Miten ennen elettiin” -näytelmä tai -animaatio.
- Haastatellaan vanhempia tai isovanhempia ja tehdään haastatteluista oma lehti.
- Kootaan pienoismaailma esimerkiksi dinosaurusten ajalta, videoidaan sen tapahtumia ja selostetaan ne.
- Tutustutaan varhaisiin median muotoihin (esimerkiksi varjoteatteri ja zoetrooppi eli ihmekäännin) ja tehdään niitä itse.
- Tarkastellaan valokuvista tai muista mediaesityksistä, miten lapsuuden esittäminen ja lasten huomioon ottaminen ovat muuttuneet mediassa

Mediakasvatuksessa havainnoidaan ja analysoidaan tapoja, joilla mediaa käyttämällä tuotetaan lavastettuja tilanteita ja ympäristöjä, ja näin opitaan kriittisesti arvioimaan yleisemminkin median esitysten aitoutta. ”Epäaitojen” dokumenttien luomista voidaan havainnoida muun muassa ottamalla valokuvat lapsista pukeutuneena vanhan ajan vaatteisiin ja sijoittamalla kuvat liimaamalla tai digitaalisesti osaksi ”vanhan ajan” taustakuvaa (esim. heinäpeltoa).

Median kautta lasten asema yhteiskunnan tasa-arvoisina jäseninä tulee aiempaa näkyvämmäksi ja mahdollisemmaksi. Lasten ajatusten ja kokemusten tuottaminen digitaaliseen muotoon edesauttaa lasten ja lapsuuden näkyvyyden lisääntymistä yhteiskunnassamme ja on siten vaikuttamassa lapsia koskevaan yhteiskunnalliseen päätöksentekoon.

ESTEETTINEN ORIENTAATIO JA MEDIKASVATUS

Esteettisen orientaation sisältöalueita ovat kirjallisuus, kuvataide, kädentaidot, musiikki, draama, liikunta ja tanssi. Kullakin sisältöalueella on mahdollista käsitellä mediakasvatuksen teemoja, jolloin ne toteutuvat lapsen taiteellisessa kokemisessa ja ilmaisussa.

Mediakasvatuksessa on mahdollista myös integroida ja eheyttää sisältöalueiden tavoitteita ja sisältöjä. Keskeisiä ovat elämyksellisyys, kokemuksellisuus, moniaistisuus, kokonaisvaltaisuus ja luovuus.

Mediakasvatusta voidaan toteuttaa esteettisessä orientaatioissa esimerkiksi

- havainnoimalla lasten mediakulttuuria ja analysoimalla mediaesityksiä esimerkiksi katsoamalla elokuvia, nukketeatteriesityksiä, kuvia tai ääniä sekä tekemällä omia tulkintoja niistä
- kuuntelemalla erilaisia ääniä, äänimaailmoja ja musiikkia harjoitellaan kuuntelutaitoa, kuullun erittelyä sekä kuullusta nauttimista
- tunne-elämyksiä, jotka syntyvät esimerkiksi pelaamalla, mediaesityksiä katsomalla ja kuuntelemalla, tekemällä omia mediaesityksiä tai draaman keinoin eläytyen
- luomalla itse mediaesityksiä, jotka voivat olla esimerkiksi varjoteatteriesityksiä, sarjakuvia, musiikkikappaleita tai animaatioelokuvia. Ne saattavat syntyä esimerkiksi mediakokemuksen tai saduttamisen pohjalta. Omia mediaesityksiä tekemällä lapsi etsii tietoa itsestään ja ympäröivän maailman ilmiöistä ja ilmaisee tunnekokemuksiaan ja omia ajatuksiaan kuvin, äänin, sanoin ja elein.
- kuvitellen – leikin ja mielikuvituksen ruokkiminen tapahtuu esimerkiksi roolileikeissä median tarinoihin tai sankareiksi eläytyen, tarinoita kertoen, piirtäen, tanssien tai kuvia tutkien.

Mediakasvatus nivoutuu vahvasti kulttuuriin. Media on kulttuurisen identiteetin rakennusaine kodissa ja lapsen muissa yhteisöissä. Se avaa luonnollisella tavalla ovia myös vieraisiin kulttuureihin.

Mediakasvatuksen tavoitteena on antaa lapselle välineitä sekä oman että muiden kulttuurien monimuotoisuuden ymmärtämiseen, arvostamiseen ja niistä nauttimiseen yhtä lailla kuin lapsen itseilmaisuuun sekä kokemusten ja elämysten vastaanottamiseen ja niistä keskustelemiseen.

EETTINEN ORIENTAATIO JA MEDIKASVATUS

Eettisessä orientaatioissa tarkastellaan arvo- ja normimaailman kysymyksiä, pohditaan oikeaa ja väärää, hyvää ja paha, totuutta ja valhetta, oikeudenmukaisuutta, tasa-arvoa, erilaisia tunteita, asenteita ja vastuun ottamista. Eettinen orientaatio vahvistaa lapsen halua ja kykyä asettua toisen asemaan.

Mediakasvatuksessa eettinen orientaatio on keskeinen. Mediaesitysten ja -sisältöjen (kirjat, kuvaohjelmat, pelit, sarjakuvat, kuvat) äärellä voidaan lapsen kanssa käsitellä eettisen orientaation teemoja yhdessä keskustellen ja pohtien.

- Keskustellaan, onko mediaesitys tarua vai totta ja mistä sen voi päätellä.
- Pohditaan, kuka on esityksessä hyvä ja paha ja mikä oli oikein tai väärin tehty. Keskustellaan, miten päädyttiin mielipiteeseen.
- Pohditaan tapahtumien oikeudenmukaisuutta.
- Pohditaan tasa-arvoa ja stereotyyppioita, kuten sukupuoleen liittyviä (esimerkiksi sitä, miten tytöt ja pojat esitetään mediassa).
- Keskustellaan esityksen taustalla olevista arvoista.
- Pohditaan, kuka esityksen on tehnyt, ja mietitään, minkälainen se olisi jonkun muun tekemänä.

Omien tunteiden työstäminen ja tunnistaminen on oleellinen osa mediakokemusta. Kokemusta on tärkeä työstää yhdessä turvallisella tavalla.

- Mikä oli esityksessä iloista, entä surullista?
- Miltä esityksen hahmoista on mahtanut tuntua?

Televisio-ohjelmissa, elokuvissa ja peleissä lapset kohtaavat syntymää ja kuolemaa. Kasvattajan tehtävänä on käsitellä ja pohtia lasten kanssa näitä asioita ja verrata niitä oikean elämän tapahtumiin. Mediaesityksen kieltä voidaan tarkastella eettisestä näkökulmasta: oliko mediaesityksen sankarin käyttämä kieli rumaa ja toisia halventavaa vai ystävällistä ja hyvää mieltä tuottavaa.

Toisia lapsia ja aikuisia tulee kunnioittaa mediaesitysten tekijöinä. Toisten ajatuksille, ehdotuksille ja ideoille annetaan tilaa ja maltetaan kuunnella toisia ja odottaa omaa vuoroa. Lisäksi lapsen tuotoksia arvostetaan ja kunnioitetaan. Niistä keskustellaan yhdessä ja niihin liittyvistä ajatuksista ja näkemyksistä ollaan kiinnostuneita.

Kasvattajan rooli korostuu eettisen orientaation näkökulmasta. Kasvattajalla on aina vastuu lapsen mediankäytöstä. Kasvattajan vastuulla on huolehtia mediaesitysten ikärajojen noudattamisesta ja suojella lasta haitallisilta mediasisällöiltä, kuten väkivallalta ja seksiltä. Kasvattajalla on vastuu myös tekijänoikeuksien noudattamisesta. Tämä vaikuttaa opetuksen järjestämiseen, lasten työskentelyyn sekä lasten tuotosten esittämiseen.

USKONNOLLIS-KATSOMUKSELLINEN ORIENTAATIO JA MEDIAKASVATUS

Uskonnollis-katsomuksellisessa orientaatioissa tutustutaan omaan uskontoon tai katsomukseen sekä siihen liittyviin asioihin ja ilmiöihin kokemalla ja tuntemalla, ihmettelemällä ja kyselemällä sekä pohtimalla.

Mediasisältöjen, kuten äänien, kuvien, tarinoiden ja elokuvien, kautta lapsella on mahdollisuus saada tietoa ja kokemuksia omasta uskonnosta, kulttuurista, tavoista ja käytännöistä. Myös ihmisen elämänkaareen ja vuodenkulkuun liittyvien juhlien kokemisessa mediasisältöjä ja -välineitä voidaan hyödyntää monin eri tavoin.

- Palataan lapsen omiin juhliin muistojen, kuvien ja erilaisten dokumenttien kautta.
- Tutustutaan erilaisiin juhliin ja niiden historiallisiin lähtökohtiin kirjojen, kuvien ja tallenteiden avulla.
- Vietetään vuoden kulkuun liittyviä juhlia käyttäen apuna eri medioita.
- Taltioidaan eri tavoin lapsen elämään liittyvää arkea ja juhlaa.

Median avulla on mahdollista pohtia myös elämän ja kuoleman kysymyksiä. Esimerkiksi kuolemaa voidaan käsitellä sadun, tarinan tai yhdessä katsotun elokuvan avulla.

Lapset elävät maailmassa, jossa kodin ja vanhempien arvopohjan rinnalla varhaiskasvatus tarjoaa oman arvopohjansa. Varhaiskasvatuksen ja kodin yhteisissä keskusteluissa (lapsen omaa varhaiskasvatussuunnitelmaa laadittaessa) sovitaan lapselle tarjottavasta arvopohjasta. Media tuo lapsen kokemusmaailmaan monenlaisia muita, joskus myös ristiriitaisia arvoja. Näiden arvojen keskellä lapsi tarvitsee aikuisen tukea. Keskustelu hyvästä ja pahasta, oikeasta ja väärästä, tarusta ja todesta auttaa lapsia jäsentämään eri medioiden välittämää tietoa. Erityisen tärkeää näiden erilaisten arvojen ja median tuomien kokemusten pohtiminen on varhaislapsuudessa, jossa lapsi vasta muodostaa omia arvojaan.

Uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio tarjoaa mahdollisuuden tutustua muihin uskontoihin, katsomuksiin, kulttuureihin ja tapoihin. Televisio, radio, lehdet ja internet tuovat lapsen nähtäväksi ja kuultavaksi hänelle vieraita uskontoja ja kulttuureja. Median kautta uskontokasvatus on myös osa kansainvälisyyskasvatusta.

Lapselle tarjotaan mahdollisuus hiljaisuuteen, ihmettelyyn, kyselemiseen ja pohdintaan. Tämä hiljaisuus tarkoittaa myös mediahiljaisuutta, esimerkiksi aikaa ilman puhelinta, televisiota, videoita, dvd:tä tai internetiä. Mediahiljaisuuteen kasvattaminen ja sen tarjoaminen ovat vanhempien ja varhaiskasvattajien tehtävä.

6

KASVATUSKUMPPANUUS JA VARHAISKASVATUKSEN MEDIKASVATUS

Mediakasvatus tarjoaa kasvatuskumppanuuteen mahdollisuuksia ja haasteita. Varhaiskasvatusta toteuttavissa yksiköissä keskitytään mediataitojen harjoitteluun, kun taas kotien tehtävä painottuu lapsen arkisen mediankäytön tuntemiseen, ohjaamiseen ja osallistumiseen lapsen mediankäyttöön.

Varhaiskasvattajien ja vanhempien tulee keskustella yhdessä lapsen mediankäytöstä ja jakaa keskenään tietoa ja ajatuksia siitä, miten lapsen mediakasvatusta voidaan parhaiten toteuttaa. Parhaimmillaan sitä toteutetaan saumattomasti yhdessä. Perheiden mediankäytön tavat heijastuvat varhaiskasvatuksen arkeen muun muassa lapsen leikeissä, pohdinnoissa, tunteissa, tiedoissa ja taidoissa. Varhaiskasvattajan on hyvä ottaa tämä huomioon toimintaa suunnitellessaan ja toteuttaessaan.

Varhaiskasvatuksen ammattilaisten tehtävänä on

- tukea kotien mediakasvatustyötä keskustellen vanhempien ja lapsen kanssa mediasta
- tarjota perheille mediavanhemmuuteen ja lasten mediakasvatukseen liittyvää tietoa
- nostaa lapsen mediankäyttöä koskevat asiat päivittäisten ja lapsikohtaisten varhaiskasvatussuunnitelmien laatimiseen liittyvien keskustelujen aiheiksi
- tarjota yhteisö, jossa lasten voidaan pohtia mediankäyttötottumuksia ja miettiä yhteisesti sopivaa toimintatapaa.

7

ERITYINEN TUKEA JA KIELI- JA KULTTUURIKYSYMYKSET VARHAISKASVATUKSEN MEDIKASVATUKSESSA

Erityisen tuen tarpeessa olevat lapset tarvitsevat muiden tavoin mediataitojen harjoittelua. Mediakasvatus on toimintana sellaista, että se luontaisesti soveltuu hyvin erityistä tukea tarvitsevien lasten hoitoon, kasvuun ja opetukseen.

Tieto- ja viestintätekniiikan käyttö ja mediavälineet voivat tarjota elämyksiä ja oppimismahdollisuuksia, joita ei perinteisin menetelmin voida saavuttaa. Laitteet, ohjelmat ja kuntouttavat pelit, esimerkiksi kielenkehityksen ja havaintotoimintojen alueella, tukevat erityisen tuen tarpeessa olevaa lasta ja onnistuminen vahvistaa lapsen itsetuntoa. Erityistä tukea tarvitsevalle lapselle median sisällöt ovat kiinnostavia, ja siksi niiden parissa voi olla helpompi keskittyä oppimiseen.

Mediakasvatuksen suunnittelu monikulttuurisessa päivähoitoyksikössä edellyttää keskustelua eri uskontokuntiin ja kulttuureihin kuuluvien perheiden kanssa. Toisaalta media tarjoaa väylän kommunikoida kulttuurienvälisesti ilman kieltä esimerkiksi kuvien avulla ja kurkistaa toiseen kulttuuriin ja sen tapoihin ja tottumuksiin koko ryhmän lasten kanssa. Tieto- ja viestintätekniiikan käyttö ja mediavälineet voivat tukea eri kulttuuri-taustoista tulevia lapsia.

LÄHTEET JA KIRJALLISUUTTA

Herkman, Juha 2007. Kriittinen mediakasvatus. Vastapaino, Tampere.

Juntunen, Hanna 2006. Muffe ja kadonnut avain – mediakasvatuksen tehtäviä 3–8-vuotiaille. Kerhokeskus – koulutyön tuki ry. Otavan kirjapaino Oy, Keuruu.

Kotilainen, Sirkku – Hankala, Mari & Kivikuru, Ullamaija 1999. Mediakasvatus. Edita, Helsinki.

Kupianen, Reijo – Niinistö, Hanna – Pohjola, Kirsi & Kotilainen, Sirkku 2006. Mediakasvatusta alle 8-vuotiaille. Keväällä 2006 toteutetun Mediamuffinssi-kokeilun arviointia. Tampereen yliopisto, Journalismin tutkimusyksikkö.

Lehtipuu, Unna 2006. Ruuturitari ja digidonna. Lapsi matkalla mediaan. WSOY, Helsinki.

Liukko, Seija – Kangassalo, Marjatta 1998. Mediaa muruille. Kirjayhtymä, Helsinki.

Niinistö, Hanna – Ruhala Anu (toim.) – Henriksson, Annika – Pentikäinen, Leena 2006. Mediametkaa! Mediakasvattajan käsikirja kaikilla mausteilla. Mediakasvatuskeskus Metka ry. BTJ Kirjastopalvelu Oy. Gummerus, Jyväskylä.

Pentikäinen, Leena – Ruhala, Anu & Niinistö, Hanna (toim.) 2007. Mediametkaa! Osa 2 – Kasvattajan matkaopas lasten mediamaailmaan. Mediakasvatuskeskus Metka ry. BTJ Kirjastopalvelu. Gummerus, Jyväskylä.

Salokoski, Tarja & Mustonen, Anu 2007. Median vaikutukset lapsiin ja nuoriin – katsaus tutkimuksiin sekä kansainvälisiin mediakasvatuksen ja -sääntelyn käytäntöihin. Mediakasvatusseuran julkaisuja 2/2007. Mediakasvatusseura ry. Saatavilla osoitteessa www.mediaeducation.fi/publications/

Sintonen, Sara (toim.) 2002. Median sylissä. Kirjoituksia lasten mediakasvatuksesta. Finnllectura, Tampere.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus Stakes. Oppaita 56. Gummerus Kirjapaino Oy, Saarijärvi. Toinen, tarkistettu painos 2005.

TIETOA INTERNETISTÄ

Aineistoja mediakasvatuksen tueksi:

www.mediakasvatus.fi

Mediakasvatusseuran portaaliin on koottu teemottain materiaaleja, joita voi hyödyntää monipuolisesti kaiken ikäisten mediakasvatukseen kodeissa, päiväkodeissa ja oppilaitoksissa.

www.mediametka.fi

Mediakasvatuskeskus Metkan verkkosivuilta löytyy oppimateriaalia monipuolisesti eri medioihin. Aiheista on esillä yleistä tietoa sekä pedagogisia vinkkejä ja tehtäväideoita. Sivustolla on myös Metkula, joka on lapsille suunnattu mediakasvatukseen tarkoitettu internet-pohjainen toimintaympäristö. Metkulassa lapset ja aikuiset voivat koostaa yhdessä omia mediatarinoita äänien, kuvien ja liikkuvan kuvan avulla.

<http://varttua.stakes.fi>

Stakesin ylläpitämä varhaiskasvatuksen valtakunnallinen verkkopalvelu, jossa on monipuolisesti tietoa varhaiskasvatuksesta ja lasten päivähoidosta henkilöstölle, vanhemmille, tutkijoille ja opiskelijoille.

www.koulukino.fi

Koulukinon sivuilta löytyy tietoa, miten koulu- tai päivähoitopäivän aikana pääsee katsomaan elokuvaesitystä elokuvateatteriin. Sivulla on elokuvakasvatusmateriaalia ikäryhmittäin ja teemottain jaoteltuna.

www.kerhokeskus.fi/mediakasvatus

Kerhokeskuksen sivuilla on monipuolista materiaalia kerhotoimintaan. Sivustolla on Muffetti-verkkopalvelu, joka on tarkoitettu internetin käytön ja pelaamisen aloittaville lapsille ja heidän vanhemmilleen. Palvelu sisältää tietoa lapsille sopivasta netti- ja pelimedioiden käytöstä sekä virikkeitä perheiden yhteisen mediankäytön tueksi.

www.mll.fi

Mannerheimin Lastensuojeluliiton sivustolla on vanhemmille suunnattu Lapset ja media -kokonaisuus, josta saa tukea mediakasvatukseen.

www.yle.fi/mediakompassi

Mediakompassi on YLE:n mediakasvatussivusto, jonka tarkoituksena ovat median ymmärtämisen ja mediataitojen kehittäminen.

www.pelastakaalapset.fi

Pelastakaa Lasten Nettiturvallisuustoiminnot tarjoaa päiväkotien ja koulujen käyttöön maksutonta Hiiripiiri-oppimateriaalia (www.hiiripiiri.fi) lasten tieto- ja viestintätekniiikan sekä media- ja nettitaitojen kehittämiseen.

www.nettivihje.net

Nettivihje-palvelu tarjoaa tietoa turvallisuudesta internetin käytöstä ja myös mahdollisuuden ilmoittaa internetissä vastaan tulleesta haitallisesta tai laittomasta aineistosta. Palvelusta löytyy myös ammattilaisille tietoa digitaaliseen mediaan liittyvästä lasten seksuaalisen hyväksikäytön ilmiöstä.

www.kuluttajavirasto.fi

Kuluttajaviraston sivuilla on tietoa lapsiin kohdistuvasta markkinoinnista ja lapsesta kuluttajana.

www.tietoturvakoulu.fi

Tietoturvakoulun sivuilla on asiaa turvallisuudesta netinkäytöstä opettajille, pienemmille ja isommille oppilaille sekä vanhemmille.

Elokuvien ja pelien ikäraajat:

www.vet.fi

Valtion elokuvatarkastamon sivuilta löytyy tietoa elokuvien ja pelien ikärajoista. Sivustolla on myös elokuvien ja pelien ikärajatietokanta.

Tietoa tekijänoikeuksista

www.gramex.fi

www.kopiosto.fi

www.kopiraitti.fi

www.teosto.fi

www.kuvastory.fi

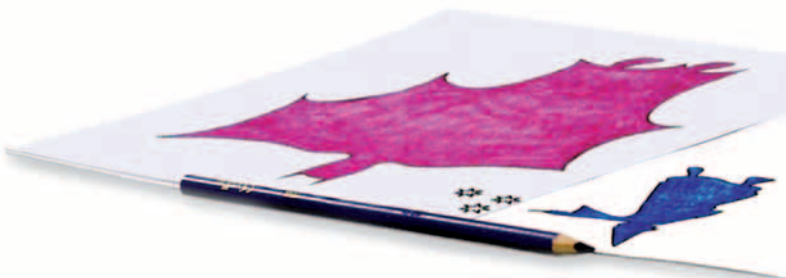
www.tuotos.fi

- ▶ ”Medialla on keskeinen ja merkittävä rooli pientenkin lasten jokapäiväisessä elämässä.”
- ▶ ”Kasvattajien tulee tiedostaa sekä median tarjoamat mahdollisuudet että mediaan liittyvät uhat, joilta pientä lasta on syytä suojella.”

Mediakasvatus on osa ajanmukaista varhaiskasvatusta. Siksi aihetta on hyvä pohtia kunnissa ja päivähoitoyksiköissä yhdessä lasten vanhempien kanssa.

Tässä julkaisussa Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden arvoja, kasvatuspäämääriä ja tavoitteita lähestytään mediakasvatuksen näkökulmasta. Julkaisun tavoitteena on edistää kuntien ja päivähoitoyksiköiden mahdollisuutta ottaa mediakasvatus osaksi varhaiskasvatustyötä sekä tukea mediakasvatuksen suunnittelua, toteuttamista ja arviointia.

Julkaisu on tarkoitettu varhaiskasvattajille mediakasvatuksen tietopakettiksi. Se on toteutettu opetusministeriön Mediamuffinssi-hankkeen ja Stakesin yhteistyönä.

Sosiaali- ja terveysalan
tutkimus- ja kehittämiskeskus

Postimyynti: Stakes/Asiakaspalvelut
PL 220, 00531 Helsinki

Puhelin: (09) 3967 2190

Internet: www.stakes.fi

ISBN 978-951-33-2102-4

M 254

9 789513 321024